

У спеціалізовану вчену раду
Д 35.052.19
Національного університету
«Львівська політехніка»

79008, м. Львів,
вул. Князя Романа 1/3

Відгук
офіційного опонента,
доктора юридичних наук, доцента,
Беззубова Дмитра Олександровича
на дисертаційне дослідження Пипяка Миколи Івановича
на тему «Адміністративний суд в системі державних органів України» подане
на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю
12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право

Актуальність теми.

Сьогодні Україна знаходиться в активній фазі реформування всього державного апарату. Починаючи від бюджетної сфери, державної служби, поліції та закінчуючи судовою системою, усі ланки державної влади активно реформуються. В умовах адаптації стандартів функціонування державних органів України до європейських, однією з ключових реформ являється реформа адміністративного судочинства. Теоретичне дослідження та оцінка зарубіжного досвіду діяльності системи адміністративних судів мають вирішальне значення для проведення ефективної реформи.

Станом на сьогодні було проведено досить багато наукових досліджень що стосувались певних аспектів діяльності адміністративного суду, проте немає жодної наукової праці яка виражала б комплексний підхід до реформування усієї системи адміністративного судочинства та адаптації стандартів її функціонування до європейських.

Корупція у системі адміністративних судів, низький рівень оплати праці апарату судів, недостатній професійний рівень суддів, відсутність прозорості у відборі кандидатів на посаду судді – все це загальновідомі проблеми українських органів судової влади. У рамках поглиблення співпраці з Європейським Союзом Україна взяла на себе зобов'язання вирішити усі перелічені проблеми у якомога

коротші терміни. Маючи такий широкий спектр глибоких проблем очевидно що їх подолання можливе лише на основі високопрофесійного підходу, який повинен ґрунтуватись на наукових дослідженнях дисертаційного масштабу.

Отже, дисертаційна робота, підготовлена М. І. Пипяком, присвячена досить актуальній темі, оскільки, окрім зазначеного, вона обумовлена сучасними потребами науки адміністративного процесуального права і комплексом теоретико-правового просування та розроблення комплексної концепції реформування адміністративного суду. А також вирішенні існуючих сьогодні проблем розмежування компетенції, що можливо у результаті визначення чітких функціональних меж діяльності ланки адміністративних судів у системі державних органів України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації

Ступінь обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації обумовлена, передусім, обґрунтованою і логічною архітектонікою дисертації, яка дозволила охопити предмет дослідження та простежити авторський задум, вибудувати чітку послідовність розкриття запропонованої наукової проблеми.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що поділені на 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Обрана структура дозволила авторові всебічно дослідити предмет дисертаційної роботи, а зацікавленим особам – простежити авторський творчий задум, краще усвідомити зміст, сутність та проблеми адміністративного суду в системі державних органів України. Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене вивченню питань функціонування та реформування адміністративного суду в системі державних органів України.

Аналіз змісту роботи свідчить про те, що дисертація становить наукову, прикладну, самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу, має високий науково-теоретичний та прикладний рівень.

Високий рівень вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел, нормативних актів, що складають 260 найменувань, узагальнених практичних матеріалів, відповідних наукових методів. Автор проаналізував значну кількість джерел, в яких відображено різноманітні аспекти вивчення адміністративного суду, проблеми відбору кадрів на посаду суддів, перспективні напрями запозичення позитивного зарубіжного досвіду у певних аспектах функціонування адміністративного суду.

Всі розділи і підрозділи дисертації написані у відповідності до поставленої мети і задач наукового дослідження. Дисертація відрізняється не тільки чіткою логічною структурою, але й однозначною ідеологією щодо необхідності впровадження її результатів в науку і практичну діяльність системи адміністративних судів в Україні.

В розділах дисертант проводить детальний аналіз наукових підходів до визначення змісту поняття «юрисдикція» (с. 54), «адміністративно юрисдикційна діяльність» (с. 61). Цінним науковим надбанням є пропозиція запровадження психологічно-морального контролю при відборі кандидатів на посаду судді, прокурора та інших правоохоронних органів, а також визначення механізму створення такого інституту (с. 115), окреслення теоретичних та практичних засад психологічного забезпечення діяльності судів (с. 140-143).

У висновках дисертантом викладаються науково обґрунтовані положення щодо формування засад протидії корупції в системі адміністративних судів, виокремлення напрямів запозичення зарубіжного досвіду функціонування системи адміністративного судочинства, запровадження інституту психологічно-морального контролю кандидатів на посаду суддів, прокурорів та інших правоохоронних органів. Дослідження комплексу проблем в цій сфері дозволило зробити низку важливих наукових висновків, що суттєво впливають на розвиток процесуального права та нормативно-правової бази в галузі адміністративного судочинства.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про високий рівень наукової

підготовки автора та його глибоку обізнаність з теоретичними і практичними проблемами тематики, що досліджувалась. Це відобразилось на змістовності і високому науковому рівні проведеного дослідження і практичному значенні щодо впровадження отриманих результатів в практику діяльності адміністративного суду та науку адміністративного процесуального права.

Отже, основні положення, висновки, рекомендації, які містяться в дисертації достатньою мірою теоретично обґрунтовані. Сам автор продемонстрував високий рівень професійної зрілості та наукової кваліфікації.

Достовірність наукових положень, наукова новизна і практична значущість одержаних результатів.

Достовірність наукових положень дисертації досягнута автором за рахунок комплексного використання необхідної сукупності методів теорії пізнання. В процесі дослідження дисертантом опрацьовано широке коло літературних джерел комплексного та монографічного характеру, автори яких є фахівцями у галузі загальної теорії права, філософії права, адміністративного права і процесу, враховано практичний досвід функціонування адміністративного суду. Завдяки цьому автор послідовно, системно і конструктивно проаналізував важливі теоретичні питання, що розкривають зміст теми дослідження, визначив методологічне значення різних поглядів вчених на поняття «юрисдикція», «адміністративно-юрисдикційна діяльність», «адміністративно-деліктна юрисдикція» та «компетенція».

Особливої цінності роботі, з цієї точки зору, надала приділена автором значна увага характеристиці сутності юрисдикційної діяльності адміністративних судів (стор. 54-67) та дослідженню предмету юрисдикційної діяльності адміністративного суду (стор. 67-82).

Додаткової наукової ваги дисертаційній роботі додали сформовані на основі великої кількості наукових джерел пропозиції удосконалення діяльності адміністративних судів в системі державних органів України (стор. 118-155). З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається вірно обраним

методологічним підходом до проведеного дослідження, об'ємним та всебічним використанням наукового матеріалу.

Оцінюючи наукову новизну одержаних результатів, слід зазначити, що вона визначається насамперед тим, що в межах єдиного комплексного дослідження зроблена спроба розгляду теоретичних та науково-прикладних проблем, пов'язаних із систематизацією та формуванням концепції комплексного реформування системи адміністративних судів, яка поєднує в собі декілька напрямків. Зокрема, ряд заходів по подоланню корупції в суді, оптимізація роботи, підвищення ефективності функціонування судових органів, гармонізацію національного законодавства, яким регулюється діяльність адміністративних судів з законодавством Європейського Союзу.

Заслужують на увагу проведені в результаті наукового дослідження новизна, наукові положення, запропоновані автором та питання, що набули подальшого розвитку, зокрема: пропозиції щодо вдосконалення системи принципів юрисдикційної діяльності адміністративних судів в Україні, шляхом доповнення ст. 7 кодексу адміністративного судочинства України такими принципами: організаційна незалежність адміністративних судів; судове керівництво процесом; забезпечення права на захист і доступність такого захисту; повний та всебічний розгляд справи; економічність адміністративного процесу; доступність адміністративного судочинства; юридична визначеність і відкритість судових рішень адміністративних судів; незалежність, безсторонність і професіоналізм суддів адміністративних судів; висновки щодо таких напрямів удосконалення адміністративного судочинства, як: розмежування адміністративної юрисдикції з господарською, удосконалення категоріального апарату адміністративно-процесуального законодавства, усунення існуючих прогалин у адміністративно-процесуальному законодавстві.

Варто підтримати здобувача у його спробі проаналізувати наявні в теорії адміністративного права та процесу основні поняття й категорії та намагання розробити узагальнений понятійно-термінологічний інструментарій, який міг би бути використаний для подальшого дослідження питань пов'язаних із

функціонуванням адміністративного суду.

Схвальної оцінки заслуговує здійснений дисертантом аналіз принципів здійснення судочинства адміністративними судами (стор. 82-99).

Погоджуємося з думкою автора про те, що необхідно підвищити вимогу до відбору кандидатів на посаду судді адміністративного суду запровадивши додатковий психологічно-моральний критерій відбору (стор. 115).

Ще однією із сильних сторін дисертації є її особливо тісне поєднання практики і теорії. На мій погляд, з практичної точки зору цінним науковим результатом можна визнати той, який можна запровадити в практику, а тим більше вже запроваджений.

Вагомими не можуть вважатися результати, висновки та ідеї, які існують лише у теоретичній площині і безпосередньо працюють лише на теорію. Отже, про серйозність наукових результатів можна говорити лише тоді, коли теорія перевіряється практикою і навпаки. Нашому здобувачеві, на мій погляд, це вдалося.

Дисертація містить низку напрацювань теоретичного та практичного характеру, які є своєчасними і можуть бути використані вченими та законодавцем в роботі, спрямованій на реформування системи адміністративних судів в Україні.

Визначаючи теоретичну і практичну цінність зазначеного наукового дослідження М. І. Пипяка, позитивно оцінюючи його загалом, мушу визнати, що **окремі положення мають дискусійний характер і потребують глибшого дослідження і обґрунтування**, з-поміж них можна назвати такі:

По-перше, у розкритті сутності юрисдикційної діяльності адміністративних судів автор вибірково дослідив лише частину точок зору вчених з даного питання. Дисертанту доцільно було б звернути увагу на всі точки зору науковців а не лише декількох з думкою яких він погоджується.

По-друге, пропонуючи концепцію реформування системи адміністративних судів України, автору доцільно було б більш детально розкрити деякі з її пунктів, зокрема щодо формування державної служби з питань оцінки психологічно-моральних та професійних якостей працівників суду, прокуратури та інших

правоохоронних органів.

По-третьє, загалом погоджуючись з дисертантом стосовно того, що необхідно збільшити витрати на оплату праці апарату адміністративних судів, автору доцільно було б конкретизувати необхідні законодавчі зміни для цього та розмір на який пропонується збільшити фінансування.

По-четверте, автором детально проаналізована система принципів адміністративного судочинства та ефективність їх реалізації. Проте було б доцільно висловити більше власних пропозицій щодо підвищення ефективності зазначених принципів.

По-п'яте, розкриваючи питання зарубіжного досвіду діяльності адміністративних судів доцільно було б зазначити, в якій саме зарубіжній країні, на думку автора, найефективніша модель функціонування адміністративного суду та які перспективи запровадження окремих її елементів в Україні.

Втім, викладені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та не знижують її достатній науковий рівень.

Відображення результатів дисертаційного дослідження.

Зміст дисертаційного дослідження повною мірою відображений у 5 наукових працях дисертанта, опублікованих у збірниках праць, визнаних МОН України як фахові, у 1 міжнародній статті, а також оприлюднений під час участі автора в роботі 6 наукових конференцій.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Рецензована дисертація містить раніше не захищені наукові положення та отримані особисто автором нові науково обґрунтовані результати у сфері науки адміністративного процесуального права, які у сукупності розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Дисертація має відповідну наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку адміністративного процесуального права та адміністративного законодавства. Результати дослідження можуть бути використані у законотворчій діяльності, а також у науково-дослідній роботі та навчальному процесі.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі,

досить повно викладені в опублікованих автором наукових статтях, тезах доповідей на конференціях. Автореферат дисертації відповідає її змістові й повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію й автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Отже, дисертаційне дослідження Пипяка Миколи Івановича на тему «Адміністративний суд в системі державних органів України» відповідає паспорту спеціальності: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право та «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Пипяк Микола Іванович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри господарського, повітряного
та космічного права Навчально-наукового
юридичного інституту
Національного авіаційного університету

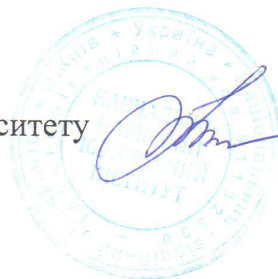

Д.О. Безубов

Підпис Безубова Д.О.

«ЗАВІРЯЮ»

Доктор юридичних наук, доцент
Директор Навчально-наукового
юридичного інституту
Національного авіаційного університету

І.М. Сопілко